

GAVIA

ca de Tremp, tenim *Covet*, justament situat prop de Biscarri i uns 10 k. a l'E. de la desembocadura del nostre riu: aquest prové del colle. CODICĒTUM 'bosquet de soques', com he demostrat a l'art. *Coaner*: en aquest, però, les grafies antigues terminen en *-ed* (Coveded aa. 1153, 1164, 1174, 1178 i altres, entre elles la mateixa butlla de 1153, que escriu el nostre amb la grafia *Gauet*): la *-t*- intervocàlica llatina en els textos dels Ss. x-xii encara apareix, en efecte, com sonora *-d*. En contrast amb això tenim *Gavet*, *-eti*, en les del nostre, uniformement i sense excepció en les 6 o 7 mencions, des de 833 fins a 1164. Sembla, doncs, que l'ètimon hauria de tenir una forma com *GABITTO o *GABĒCTU car difícilment podria ser *-ACTE* o *-ACTU*, que haurien donat *-eit* en aquell temps.

De tota manera com a resultat ferm, tenim que és un nom pre-romà i de sentit fluvial, sens dubte una forma més d'aquella arrel hidronímica GAB-: aquí sense la terminació *-ARO-*, però les terminacions *-ITTO-* i *-ECTO-* estan també molt representades en l'onomàstica europea occidental en l'Antiguitat (cèltica etc.).³

¹ N'han tractat molt els estudiosos de la toponímia francesa, italiana i alpina: Bertoldi, *Studi Etruschi* III, 1929, 293-320; Dauzat (*Rom.* XLV, 252; XLIX, 265), Aebischer, *Annales Fribourgeoises* XVI, 1928, i BDC XVII, 66; J. U. Hubschmied, *Zs. f. deutsche Mundarten* XIX, 15-73. Sense arribar a resultats concordes, quant a la nacionalitat i arrel últimes, sinó que hi ha aquí una arrel hidronímica GAB- o GABAR- de vell arrelament europeu: *Gabarascos*, *Gabelos*, també documentats per Holder, i GABARONE (Aebischer), que hi equipara raonablement un GABRO- de Friburg, en terres de substrat alpí. — ² Potser deia «*Gavet ac Lagunas*», alterat per un copista? — ³ Encara que hi coincideixi formalment no pot haver-hi gaire, o cap, relació amb *gavet*, un dels noms de la planta alprestre «*Rhododendron ferrugineum*» (així com així estranya a la flora d'aquesta baixa comarca): per a la qual, veg. l'art. del *DECat* (IV, 437-40), que sembla haver estat originàriament *-ECCU* (aran. *gauec*) potser emparentat amb l'ibero-bascoide *gavarra*.

Gavetà, V. *Gavadons*

GAVIA

Punta des o del Gavià, en el terme de Cadaqués (Alt Empordà) (XLV, 119).

Del nom del *gavià* 'ocell de la família dels làrids', mena de gavina, oc. ant. i mod. *gavian* (*DECat* IV, 443b8-10). J. F. C.

Gebellí, V. *Gabellí*

GEBUT

Antic castell i turó, avui despoblat, en el baix Se-

gre, te. Soses, entre aquest poble i Aitona, uns 15 k. al SO. de Lleida.

Segons el *Nomencl. C.E.C.*, és en te. de Soses. En aquest turó (GGC, Lda., p. 156), s'han trobat restes d'un poblat ibèric (cosa que naturalment no val com indicati que el nom *Gebut* sigui tan antic).

MENCIONS ANT. 1118: *Jebut* (CCandi el cita en aquesta data i 1178, *Mi. Hi. Cat.*). Però sembla que la primera data ben certa és 1120: Conveni entre R. Bg. III i el rei otó alcait Avifelel de Lleida: «quod donet Comiti Çalamnera et Cegdi et Escarps et Seròs et Calaterrà et Aitona et *Iebut* et Castel de Ases, et Alcholea et Albesa; et Alchaid teneat *Soses* --- et suos molinos in Lerida ---» (Villan., *Vi. Lit.* XVI, § 1, p. 159.10f); cf. Bofarull (*Condes Vind.* ((, 175n.; II, 175n. 2), i Soldevila (*Hist. Cat.*, ed. 1962, I, 141, n. 62); 1148, en emprendre l'atac definitiu a Lleida, R. Bg. IV i Ermengol d'Urgell fixen els termes de Lda. des d'aquest castell fins a Corbins (Font Rius, *C. d.* p. I, 855) i el 1179 es confirmà la comanda de la casa de Cervera sobre *Jabud*, junt amb *Castelldans*, per conveni d'Anfòs el Cast amb Guillem de Cervera (*Arx. Cat. Vic* i Font Rius, *l. c.*, 816 n. 2); 1149, enumeració semblant (GGC, p. 129, 1156); 1172: *Iabud* (Kehr, *Papsturk.*, p. 451).

1175: *Algabut* (*Cart. St. Cugat* III, 258); 1179: castrum de *Aiabut* (*Li. Fe. Mai.* I, 198, § 188.5); 1184: s'autoritza fer una sèquia des de Castellpagès [cap a Vilanova de la Barca] «fins als termes de Torres y *Gibut*» (*BABL* II, 420; GGC, p. 189); 1196: «Ramon de Cervera --- lo castell de *Gebut* --- va encomanar-lo, durant son pelegrinatge, a la seva muller» (MiretS., *TemplH.*, 318); 1200: *Ajabut* (*BABL* II, 241); 1243: *Ayeut* (Reig i Vilardell, *Monogr.*, s. v. *Aitona*); 1310: «los Templers tingueren entre ells alguna defecció: un frare J. de Garrigans qui havia estat comanador de *Ajebut*» (MiretS., *Templ.*, p. 373); 1347: «castrum et villam de *Ajabut*» (MiretS., *Templ.*, 388n.); també citat junt amb Utxesa, en un doc., crec del S. XIV (Miret, p. 476); 1359: «loch de *Gebut*, 4 focs» en el cens (*CoDoACA* XII, 22).

Hi ha encara una cita del «castro *Aiabud*» en un doc. de 1208 del *Cart.* de Tavèrnoles (junt amb Santa Linya): la publicadora Josefina Soler, entén que era un lloc «al Sur de Balaguer, en el lugar llamado *Terra d'Avall*» (però jo no tinc cap confirmació de tal lloc, i potser és també el de Soses).

És evidentment molt important el fet que el nom apareix en una forma molt semblant, com a nom de persona, i des de data molt antiga, en variants ben semblants: *Gibot* i *Agibot*. Degué ser abundant en la nostra terra, perquè ja l'hi trobem des del S. XII: «--- impignoramus tibi, *Gibot* ---», a. 1194, *Cart.* de Poblet; i en les terres conquerides, en un dels documents més antics d'Eivissa: «--- testes huius rei --- G. de Pavone, P. Nunnez, A. *Giboti* ---» (Macabich, *Feudalismo*, 61); entre els catalans que el rei de Castella trobà heretats a Múrcia: Arnalt *Gibot* (*Rept.* de Múrcia, c. 1280, pp. 16 i 61), Bernalt *Gibot* (*ibid.*, 166). I continuà com a nom de gent respectada; sobretot en la